

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

УДК 334.7.012

Варв'янська В. П., студентка 4 курсу
факультету Е іП
ХНЕУ імені Семена Кузнеця

Розвиток підприємництва є обов'язковою умовою «здорового» функціонування ринкової економіки, а також основою формування нормального конкурентного середовища. Така тенденція в економіці призвана пожвавити її розвиток. Отже головною метою цієї роботи обґрунтування необхідності відновлення та розвитку малого підприємництва України.

Варто зазначити, що поява значної кількості малих підприємств призводить до посилення конкуренції на товарних ринках. А така їх демонополізація сприяє насиченню ринку товарами, що мають попит. Це також призводить до залучення незайнятої робочої сили і тим самим зниженню рівня безробіття.

Говорячи про стан сучасного ринка праці потрібно наголосити, що в той час, коли на великих підприємствах йде процес скорочення робочих місць, малі ж фірми не тільки зберігають, але й створюють нові робочі місця. Тим самим вони поглинають надлишкову робочу силу та сприяють поповненню регіональних і державного бюджетів [1].

Також роль малого підприємництва полягає і в тому, що воно виступає своєрідними інвестором вітчизняної економіки, поповнюючи бюджети. Міжнародна практика підтверджує, що така динаміка є необхідною передумовою стабільного розвитку не лише України, а й світу. А шлях економічних реформ таких розвинених держав як Германія, Англія та Сполучені Штати Америки лише підтверджує це твердження. Варто імплементувати досвід міжнародної спільноти, застосовуючи його до українських реалій.

У нашій державі як і у будь-якій іншій на шляху становлення та розвитку підприємства зіштовхуються із низкою перешкод. Головна проблема малих підприємств в Україні — це перш за все недостатня

ресурсна база як матеріально-технічна, так фінансова і науково-практична. Зараз мова ведеться про необхідність створення широкого нового сектору народного господарства, але майже на порожньому місці [2].

Протягом десятиліть існування малих підприємств істотного розвитку цього сектора не було. Однією з причин цього була відсутність підготовлених підприємців, що зумовлено соціально-історичним розвитком підприємництва у державі. Здебільшого у населення не було навіть можливості утворити резерв засобів, потрібних для започаткування власної справи. А також не вистачало знань та навиків роботи та ведення бізнесу в реаліях справжньої ринкової економіки [3].

Окрім цього, відсутність чітко сформульованої державної політики у сфері підтримки малого підприємництва завжди стояла на заваді розвитку малого підприємництва України. Необхідно більш чітко визначити не лише трактування головних понять цієї сфери, а й дати зрозуміле тлумачення багатьом існуючим законодавчим актам.

Вагомими бар'єрами, що стримують розвиток підприємства є надмірний податковий тиск і обтяжлива система звітності, відсутність реальної фінансово - кредитної підтримки[2]. Тобто для вирішення проблеми підтримки і розвитку малого підприємництва в Україні потрібен комплексний підхід. Перш за все реформування потрібно провести через докорінну зміну системи правових актів.

На думку автора, оздоровлення такого сектора економіки зможе початися тільки тоді, коли будуть з урахуванням сучасних реалій визначені взаємини «державна – місцеве самоврядування – малий бізнес». Лише після встановлення зрозумілих взаємозв'язків, як для підприємців, так і працівників державної сфери, можливо розпочати цей процес. Варто враховувати, що в сучасних умовах політика, що проводиться відносно малого бізнесу, набуває ключового значення. При цьому відбувається і розмежування функцій центральних і місцевих органів влади.

Перед центральними органами влади стоять задачі формування стабільної і прогнозованої макроекономічної ситуації в країні; прийняття законодавчої бази, стимулюючої розвиток малого підприємництва;

забезпечення фінансування загальнонаціональних програм розвитку малого бізнесу (у тому числі і програм кредитування) і т. п. [4].

Місцева влада концентрується на розвитку інфраструктури; на підтримці пріоритетних галузей малого бізнесу; створенні сприятливого підприємницького клімату; забезпеченні доступу малого підприємництва до тендерів, що проводяться місцевою владою, та ін.

На противагу вище переліченим напрямам акценти повинні бути зміщені у бік науки і технологій; підтримки специфічних цільових груп; заохочення діалогу між владою і бізнесом, а також фінансової підтримки малого бізнесу. При цьому, саме фінансова підтримка є одним із дієвих напрямів підтримки малого підприємництва. Однією з головних причин, за якою фінансова підтримка є настільки важливою, виступає той факт, що в цілому програми, які включають не тільки навчання або інформаційно-консультативну підтримку, але і фінансування малих підприємств, показують себе набагато ефективнішими.

З цієї точки зору аналіз економічних стосунків, що склалися в організаціях малого бізнесу, з одного боку, і розробка пропозицій з їх вдосконалення, створення науково обґрунтованих умов функціонування з боку держави і органів місцевого самоврядування – з іншого, є необхідною умовою розвитку всього відтворювального процесу.

Також необхідно підкреслити, що особливе місце займає проблема полегшення доступу суб'єктів малого підприємництва до джерел зовнішнього фінансування. Серед причин високої залежності від зовнішніх джерел фінансових ресурсів можна виділити: обмеженість власного капіталу; невисока кваліфікація підприємців у питаннях фінансового менеджменту і неможливість мати повний штат необхідних фахівців; ускладнений доступ до ресурсів; високі транзакційні витрати [5].

З урахуванням того, що для суб'єктів малого бізнесу характерним є низькій рівень ліквідності у поєднанні з високими кредитними ризиками, а обсяг надходжень від реалізації продукції не завжди достатній для фінансування всіх потреб, стає очевидною необхідність розробки спеціальних державних програм фінансової підтримки малого бізнесу.

Варто зазначити, що питання забезпечення розвитку малого підприємництва варто вирішувати не лише на загальнодержавному рівні, а й на регіональному. Це пояснює той факт, що об'єкти та елементи інфраструктури працюють відповідним чином тільки за умови територіального наближення до суб'єкта малого підприємництва та відповідності спектра послуг до потреб підприємців конкретного міста та району. Отже варто докорінного змінити державні програми, що в більшості націлені на загальнодержавний рівень, та перейти до конкретних цільових програм.

Підбиваючи підсумок, варто зазначити, що як показує досвід міжнародної спільноти, значне розширення масштабів діяльності малих підприємств, призводить до збільшення їх внеску в економічний і соціальний розвиток країни, й загалом поліпшує економічний стан держави. Але задля здорового функціонування цього сектору необхідно докорінно змінити підхід до роботи з малими підприємствами як на державному, так і на місцевому рівнях. Розпочати цей процес варто з трансформації існуючого законодавства, що регулює відносини у сфері малого та середнього підприємництва, а також з удосконалення національних програм підтримки підприємництва.

У роботі визначено, що суб'єкти малого підприємництва є невід'ємною складовою економік більшості розвинених країн. Визначено завдання, які вирішує мале підприємство. За результатами дослідження було запропоновано економічний механізм відновлення та розвитку малого підприємництва України.

Література

1. Варналій З. С. Мале підприємство: основи теорії і практики. / З. С. Варналій. – К. : Знання, 2003. – 302 с. 3. Крупка М. Тенденції та проблеми формування ринку кредитних послуг в Україні / М. Крупка, О. Скаско // Вісник Національного банку України. – 2007. – № 11. – С. 15 – 18.

2. Колісник Г. М. Зарубіжний досвід, шляхи підвищення економічної ефективності підтримки малих підприємств та його аспектів України / Г. М. Колісник // Збірник науково-технічних праць Львівського національного університету ім. І. Франка. – 2005. – № 15.– С. 336 – 341.

3. Андрущенко Г. О. Малі підприємства: критерії визначення / Г. О. Андрущенко // Формування ринкових відносин. – 2008. – № 10. – 190 с.

4. Хамидуллин Ф. Ф. Інституційні чинники становлення та розвитку малого бізнесу / Ф. Ф. Хамидуллин [Текст]. - Москва: Видавництво «Креативна економіка», 2007. - 284 с. Бакурова А. В. Самоорганізація соціально-економічних систем: моделі і методи : монографія / А. В. Бакурова [Текст]. – Запоріжжя : КПУ, 2010. – 328 с.

5. Чернявський А. К. Стратегічні завдання розвитку малого підприємства / А. К. Чернявський // Економіка і держава. – 2005. – № 4. – С. 38 – 41.

Науковий керівник,
к.е.н., викладач

Крохмаль С. С.

Опубліковано в авторській редакції